24.10.2017

**Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan Asunto- ja ympäristöjaosto 25.10.2017 klo 11:45**

Asia: HE 106/2017, Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Anneli Leivo
Päällikkö, luonnon virkistyskäyttö
Metsähallitus, anneli.leivo@metsa.fi

**METSÄHALLITUKSEN JULKISET HALLINTOTEHTÄVÄT**
**Mom. 35.10.52 (YM)**

Hallituksen esityksessä YM:n momentille 35.10.52 myönnetään yhteensä 30 906 000 euroa. Esitykseen sisältyy 1 700 000 euroa Matkailu 4.0 –hankkeeseen sekä 650 000 euroa kansallispuistojen ja muiden virkistyskohteiden palveluvarustuksen parantamiseen. Lisäksi Metsähallitus saa käyttää ne julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat YM:n toimialaan (arviolta 5 400 000 euroa).

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet YM:n toimialan osalta ovat:

- lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee tuoreen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpiteillä
- Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila paranee kustannusvaikuttavin toimin
- kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvo säilyy
- luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä

Uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelussa etenkin LIFE-rahoituksen merkitys on suuri. Useat käynnissä olevat LIFE-hankkeet (5 kpl) jatkuvat myös vuonna 2018. Metsähallitus on valmistellut ja jättänyt 3 uutta LIFE-hakemusta, joiden läpimeno ratkeaa keväällä 2018. Hakemukset koskevat liito-oravien suojelua, kovakuoriaisten elinympäristöjen hoitoa sekä saariston ja rannikon lajien- ja luontotyyppien hoitoa ja kunnostamista. Olemme mukana myös kumppanina kahdessa muussa LIFE-hakemuksessa liittyen itämerennorppaan ja kiljuhanheen.

Suojelualueiden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden määrärahojen riittävyys on em. erittäin myönteisistä lisärahoituksista huolimatta jatkuva haaste. Hoidettavien kohteiden lukumäärä ja pinta-ala ovat jatkuvassa kasvussa mm. Natura 2000 –verkoston toimeenpanon myötä. Myös suosituimpien kohteiden käyntimäärät kasvavat, mikä lisää alueiden ylläpitokustannuksia.

Suojelualueiden ja kulttuuriperintökohteiden lisääntyvä käyttö edistää seutukuntien elinvoimaa. Vuonna 2016 kaikkien kansallispuistojen, retkeilyalueiden, keskeisimpien kulttuuriperintökohteiden ja muiden matkailullisesti merkittävimpien alueiden kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat noin 232 milj. euroa ja 2317 henkilötyövuotta.

Luonnossa kulkeminen ja eräharrastukset ovat terveydenhuollon ja kansanterveyden näkökulmasta myös merkittävä taloudellinen mahdollisuus. Metsähallituksen vuosina 2013–2016 toteuttamien kävijätutkimusten mukaan luonto- ja historiakohteiden kävijöistä yli 80 % kokee vierailulla olleen melko tai erittäin paljon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Kävijöiden kokemien terveys- ja hyvinvointivaikutusten keskiarvo oli 4,25 asteikolla 1–5. Kävijät arvioivat saamansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset noin 100 euron arvoiseksi käyntiä kohti. Kävijätutkimusten ja -laskentojen perusteella voidaan arvioida esimerkiksi kaikkien Suomen kansallispuistoissa vuonna 2016 vierailleiden henkilöiden kokemiksi terveysvaikutuksiksi 281 miljoonaa euroa.

Eduskunnan myöntämillä lisämäärärahoilla on ollut sekä korjausvelan kiinni kuromisessa että palveluvarustuksen laadun nostossa nykyaikaa vastaavasti merkittävä rooli. Palvelu- ja opastusvarustuksen kunnolla on entistäkin suurempi merkitys jatkossa, kun kansallispuistojen ja muiden käyntikohteiden suosio matkailukohteina jatkuvasti kasvaa, samoin niiden merkitys mm. terveyden ja hyvinvoinnin lähteenä. Metsähallitus pyrkii jatkuvasti pienentämään tulevia ylläpitokustannuksia mm. suosimalla elinkaareltaan pitkäikäisiä materiaaleja ja ratkaisuja ottaen kuitenkin huomioon ympäristö- ja kulttuuriperintönäkökohdat.

Vuonna 2018 toiminnassa painottuu vahva panostus kestävää matkailua edistäviin toimiin, etenkin hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvan Matkailu 4.0 –hankkeen sekä sen tavoitteita tukevan 650 000 euron lisämäärärahan turvin. Näillä määrärahoilla parannetaan useiden kansallispuistojen ja muiden tärkeiden käyntikohteiden palvelu- ja opastusvarustusta, uudistetaan suosittuja Luontoon.fi sekä Retkikartta.fi sivustoja sekä laaditaan yritysten matkailumarkkinointia tukevaa viestintämateriaalia. Matkailu 4.0 tulosten saattaminen valmiiksi edellyttää myös hankkeelle vuodeksi 2019 esitettyjen määrärahojen myöntämistä vuoden 2019 talousarviossa.

Aulangon luonnonsuojelualueelle kohdennetaan Matkailu 4.0 rahoitusta yhteensä 150 000 euroa. Tällä rahoituksella arvioidaan saatavan kuntoon reitit opasteineen sekä ns. Onnentemppeli ja käynnistetään Graniittilinnan kunnostussuunnittelu. Tulevia korjaustarpeita arvioidaan jäävän vielä noin 1,2 milj. euron edestä. Keskeisimmät suurimmat korjaustarpeet ovat Graniittilinna kiireisimpänä ja myöhemmin näkötorni. Summa tarkentuu korjaussuunnittelun edetessä.

Metsähallituksen tuoreet laskelmat ns. korjausvelasta ovat juuri valmistuneet. Luontoalueiden virkistys- ja matkailukäytön palvelukokonaisuuden korjausvelka on 44,2 milj. euroa. Virkistys- ja matkailukäytön kohteiden korjausvelan kuromiseen kiinni seuraavien kymmenen vuoden aikana ensimmäisen viisivuotiskauden aikana (2018-2022) rahoitusta tarvittaisiin 6,1 miljoonaa euroa/v ja toisen viisivuotiskauden (2023-2027) aikana 2,7 miljoonaa euroa/v. Osa luontoalueiden virkistys- ja matkailukäytön rahoitustarpeesta arvioidaan voitavan kattaa julkisella hankerahoituksella.

Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelka on 72,7 miljoonaa euroa. Suurimman osan siitä muodostaa valtion strategiseen kiinteistövarallisuuteen kuuluvat rauniolinnat ja linnoitteet. Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelan kuromiseen kiinni edellyttäisi 15 vuoden ohjelmassa ensimmäisen kymmenen vuoden aikana (2018-2027) rahoitusta noin 5,2 milj. euroa/v ja tämän jälkeen noin 4,2 milj. euroa/v viiden vuoden ajan (2028-2032).

Tulevina vuosina korjausvelkalaskelmat tarkentuvat. Tuotantokäyttöön on juuri valmistumassa uusi paikkatietojärjestelmä, jolla hallitaan rakennusten, rakennelmien ja reittien tietoja sekä tehdään näitä koskevat toimenpidesuunnitelmat.

**Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien kehittämistyö**

Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin kohdistuu merkittäviä taloudellisia ja toiminallisia haasteita. Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä kehitetään aktiivisesti tuottavuuden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Tänä vuonna on em. tavoitteiden edistämiseksi laadittu fokusoitu kehittämisohjelma ja sen rinnalla työstetään toimintatapauudistusta. Toiminnan priorisoimiseksi laaditaan suunnitelmia niin luonnon virkistyskäytön kuin luonto- ja kulttuurikohteiden suojelun osalta. Valtion budjetin ulkopuolisia määrärahoja haetaan myös erittäin aktiivisesti eri lähteistä. Valmistautuminen maakuntauudistukseen on myös täydessä käynnissä.